

ZAN ZAK ΡΟΥΣΟ

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΗΣ

1.

Αυτες οι ωρες της μοναξιας και της σκεψης ειναι οι μοναδικες της μερας που ειμαι πληρης εγω και στον εαυτο μου, χωρις αντιπερισπασμο, χωρις εμποδιο, και που μπορω να πω οτι ειμαι αυτο που θελησε η φυση.

2.

Οταν πλησιαζε το βραδυ, κατεβαινα απο τις κορυφες του νησιου, και πηγαينا, μ ευχαριστηση να καθησω κοντα στη λιμνη, στην αμμωδη ακτη, μεσα σε καποιο κρυμμενο καταφυγιο· εκει ο θορυβος των κυματων και ο σαλος του νερου, προσελκυνοντας τις αισθησεις μου και κυνηγωντας καθε αλλη ανησυχια απο την ψυχη μου, με βυθιζαν σε μια ηδονικη ονειροποληση, οπου η νυχτα μ εβρισκε πολλες φορες απροσδοκητα, χωρις καθολου να το καταλαβω. Η παλιρροια και η αμπτωση αυτου του νερου, ο ασταματητος θορυβος του, γεματος ομως απο διαλειμματα, χτυπωντας χωρις διακοπη το αφτι μου και τα ματια μου αναπληρωναν τις εσωτερικες εμπνευσεις που η ονειροποληση εσβηγε μεσα μου, και ηταν αρκετες για να με κανουν να αισθανθω την υπαρξη μου με ευχαριστηση, χωρις να κανω τον κοπο να σκεφτω. Καπου-καπου γεννιοταν αδυνατη και συντομη σκεψη γυρω απο την συνηθεια αυτου του κοσμου, του οποιου η επιφανεια των νερων μου εδινε την εικονα· αλλα αυτες οι ελαφρες εντυπωσεις σβηνονταν συντομα μεσα στην ομοιομορφια της συνεχους κινησης που με λικνιζε, και που, χωρις καμια ενεργη βοηθεια της ψυχης μου δε με αφηνε να δεθω με τον τοπο παρα καλεσμενος απο την ωρα και το συμφωνημενο συνθημα δε μπορουσα να ξεριζωθω απο κει χωρις προσπαθειες.

3.

Αλλα, αν υπαρχει μια κατασταση οπου η ψυχη βρισκει

μια θέση αρκετά στερεή για να ξεκουραστεί ολακερή και για να συγκεντρώσει εκεί ολό το είναι της, χωρίς να έχει ανάγκη να θυμηθεί το παρελθόν ούτε να τρέξει με μεγάλα βήματα προς το μέλλον, όπου ο χρόνος δεν είναι τίποτα γι αυτή, όπου το παρόν διαρκεί παντοτε, χωρίς εντούτοις να δηλώνει τη διαρκεία του και χωρίς κανένα σημαδι αλληλουχίας, χωρίς κανένα άλλο αίσθημα στερήσης ούτε ευχαρίστησης ούτε κόπου, επιθυμίας ούτε φόβου παρά αυτό μόνο της υπάρξης μας και χωρίς να είναι ανάγκη να θυμηθώ ότι αυτό το συναισθημα μπορεί να τη γεμίσει ολοκληρή, όσο αυτή η κατάσταση διαρκεί, αυτός που βρίσκεται σ αυτή μπορεί να θεωρείται ευτυχισμένος όχι με μια ευτυχία ατελή, φτωχή και σχετική, τετία που ομοιάζει βρίσκουμε στις χαρές της ζωής, αλλά μια ευτυχία επαρκή, τέλεια και πλήρη, που δεν αφήνει κανένα κενό μέσα στην ψυχή, που να αισθανεται την ανάγκη να γεμίσει. Τέτια είναι η κατάσταση στην οποία βρεθήκα συχνά στο νησί του Αγίου Πέτρου μέσα στις μοναχικές μου ονειροπολήσεις είτε ξαπλωμένος στη βάρκα μου που αφήνα να παρασυρθεί στην ακρή του νερού, είτε καθισμένος στις οχθές της φουρτουνιασμένης λιμνης, είτε άλλου κοντά σ ένα ωραίο ποταμι ή σ ένα ρυακι που μουρμούριζε στα χαλίκια.

Τι όμως απολαμβάνει κανείς μέσα σε μια παρομοία κατάσταση; Τίποτα ξένο από μας, τίποτα εκτός από τον ίδιο μας τον εαυτό και από την καθαρή μας υπάρξη· όσο αυτή η κατάσταση διαρκεί αρκείται κανένας στον εαυτό του, όπως ο Θεός. Το αίσθημα της υπάρξης γυμνώμενο από κάθε άλλη γοητεία είναι από μόνο του ένα αίσθημα πολυτιμο για την αυταρκεία και την ησυχία, το οποίο θα ήταν αρκετό μόνο του για να κάνει αυτή την υπάρξη αγαπημένη και ευχαρίστη που θα ήξερε να απομακρύνει από κείνον (τον εαυτό μας) όλες τις φιληδόνες και επιγείες εντυπώσεις που έρχονται να μας ταραξούν εδώ κάτω τη γαλήνη. Αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι, ενοχλημένοι από ασταματτητα παθη, πολύ λίγο γνωρίζουν αυτή την κατάσταση και, επειδή δεν την έχουν γευτεί τελεία και επειδή διαρκέσε λίγες στιγμές, δε διατηρούν παρά μόνο μια ιδέα σκοτεινή και συγκεχυμένη που δεν τους αφήνει να νιώσουν τη γοητεία. Δε θα ήταν λοιπόν καλό, στην παρούσα κατάσταση (αυτή) των πραγμάτων, που αδειοί από τετίους γλυκούς εκστασιασμούς νιωθούν αηδία για την ενεργο ζωή όπου οι ανάγκες

που ξαναγεννιούνται συνεχεια τους οριζουν το καθηκον. Αλλα ενας ατυχος που τον εχουν αποκοψει απο την ανθρωπινη κοινωνια, και που δε μπορεί να κανει τιποτα το χρησιμο εδω κατω και το καλο για καποιον αλλον ουτε για τον εαυτο του, μπορεί να βρει, σ αυτη την κατασταση, σ ολη την ευτυχια του κοσμου αποζημιωσεις που η τυχη και οι ανθρωποι δε θα ηξεραν να αφαιρουν.

Ειναι αληθεια οτι αυτες τις αποζημιωσεις δε μπορούν να τις γευτουν ολες οι ψυχες, ουτε σε ολες τις καταστασεις. Πρεπει η καρδια να βρισκεται σε ηρεμια, και κανενα παθος να μην ερχεται να ταραξει την ησυχια. Χρειαζονται προετοιμασιες απο τη μερια αυτου που τις δοκιμαζει· χρειαζονται μα ζι με τη βοηθεια των αντικειμενων που μας περιβαλλουν. Δε χρειαζεται ουτε απολυτη ηρεμια, ουτε πολυ μεγαλη αναστατωση, αλλα μια κινηση ομοιομορφη και μετρια, που δεν εχει ουτε τιναγματα ουτε διαλειμματα. Χωρις κινηση η ζωη δεν ειναι παρα ληθαργος. Αν η κινηση ειναι ανισα κατανεμημενη η παρα πολυ δυνατη, ξυπναι ανακαλωντας μας στα αντικειμενα που μας περιβαλλουν, καταστρεφει τη γοητεια της ονειροπολησης και μας ξεριζωνει απο τον εσωτερικο μας κοσμο, για να μας ξαναβαλει στη στιγμη κατω απο το ζυγο της τυχης και των ανθρωπων και να μας ξαναφερει στη συναισθηση των δυστυχιων μας. Η απολυτη σιωπη οδηγει στη δυστυχια. Προσφερει μια εικονα του θανατου.: τοτε η βοηθεια μιας χαρουμενης φαντασιας ειναι απαραιτητη και παρουσιάζεται αρκετα φυσικα σ αυτους που ο Οουρανος την εχει χαρισει. Η εμπνευση που δεν ερχεται απ εξω γινεται λοιπον μεσα μας. Η ηρεμια ειναι λιγοτερη, ειναι αληθεια, αλλα ειναι ακομα πιο ευχαριστη οταν ελαφρες και απαλες ιδεες, χωρις να ερεθισουν το βαθος της ψυχης, δεν κανουν για να πουμε ετσι αλλο απο το να αγριξουν την επιφανεια. Δε χρειαζονται πολλα για να θυμηθει κανεις τον εαυτο του ξεχνωντας ολους τους πονους του. Αυτο το ειδος της ονειροπολησης μπορεί να το γευτει κανεις παντου οπου μπορεί να ειναι ησυχος, και πολλες φορες σκεφτηκα οτι στη Βασιλλη, και ακομα μεσα σ ενα υπογειο οπου κανενα αντικειμενο δε θα επεφτε στην αντιληψη μου, θα μπορούσα παλι να ονειρευτω ευχαριστα.

Αλλα πρεπει να ομολογησω οτι αυτο γινotan ακομα καλυτερα και πιο ευχαριστα σ ενα ευφορο και μοναχικο νησι, απο

τη φύση πιερκλεισμένο και απομονωμένο από τον υπολοιπο κόσμο, όπου τιποτα δε μου προσφερε παρά ευχαριστες εικόνες· όπου τιποτα δε μου θυμίζει θλιβερές αναμνήσεις. όπου η μικρή κοινωνία των κατοίκων ήταν ευπροσηγορή και ευχαρίστη, χωρίς να είναι ενδιαφερόυσα σε σημείο που να με απασχολεί άμεσα· όπου μπορούσα επιτελούς να ριχτώ όλη την ημέρα, χωρίς εμποδία και χωρίς φροντίδες, στις απασχολήσεις του γούστου μου ή στην πιο ραθυμή τεμπελία. Η ευκαιρία χωρίς αμφιβολία ήταν πολύ καλή για έναν ονειροπόλο που, επειδή ήξερε να τραφεί από ευχαριστες χιμαιρές, μπορούσε ευκόλα να χορτάσει κανόντας την να συντρεξεί καθετί που χτυπούσε αληθίνα τις αισθήσεις του. Βγαινόντας από μακριά και γλυκιά ονειροπόληση, βλέποντας με τριγυρισμένο από πρασιναδά, λουλουδία, πουλικά, και αφηνόντας να περιπλαναώ τα μάτια μου μακριά στις μυθικές οχθές που περικυκλώναν μια τεραστία εκτάση νερού καθάρου και κρυσταλλίνου, αφομοιώνω στη φαντασία μου όλα αυτά τα ευχαρίστα αντικείμενα· και βρίσκοντας με βαθμιαία στον ίδιο μου τον εαυτό και σ' αυτό που με περιέβαλλε, δε μπορούσα να ορίσω το σημείο που χωρίζε ο μύθος από την πραγματικότητα, τόσο κάθε τι βοηθούσε εξίσου, ώστε να γίνει πολυτιμή ή σκεφτική και μοναχική ζωή που περνούσα σ' αυτόν τον εμρφο τόπο διαμονής! Μαχαρί να μπορούσε να ξαναγεννηθεί! Να μπορώ να πάω να τελειώσω τις μέρες μου σ' αυτό το αγαπημένο νησί, χωρίς να ξαναδώ κανέναν κατοίκο της χώρας που μου θυμίζει την αναμνήση των καταστροφών κάθε είδους που τους άρεσε να συσσωρεύουν εδώ και τόσα χρόνια! Θα ήταν συντομα ξεχασμένοι για πάντα! Χωρίς αμφιβολία θα με ξεχνούσαν με τον ίδιο τρόπο· αλλά τί θα μ' ενδιαφέρει άρκει να μην είχαν καμία διαθεση να ρθούν να ταραξούν την ησυχία μου. Απαλλαγμένη απ' όλα τα επιγεία παθή που γεννάει ο θορύβος της κοινωνικής ζωής, η ψυχή μου θα πεταγε συχνά κάτω απ' αυτή την ατμοσφαίρα, και θα συναναστρεφόταν με τις ουράνιες διανοίες, των οποίων ελπίζει να αυξήσει τον αριθμό σε λίγον καιρό. Οι άνθρωποι επιφυλάσσονται, το ξέρω, να μου δώσουν ένα ευχαρίστο καταφύγιο, εκεί που δε θέλησαν να με αφήσουν. Αλλά δε θα μ' εμποδίσουν στο ελάχιστο να περιφερόμαι κάθε μέρα πάνω στα φτερά της φαντασίας και να γευομαι για μερικές ώρες την ίδια ευχαρίστηση σαν να ζούσα εκεί μα εκεί. Το πιο ευχαρίστο όμως πράγμα που θα είκανα εκεί

θα ήταν να ονειρευομαι με την ανεση μου. Με το να ονειρευομαι οτι ζω χωρις να κανω το ιδιο πραγμα; Κανω ακομα περισσοτερο, στο θελγητρο μιας αφηρημενης και μονοτονης ονειροπολησης συνανταω γοητευτικες εικονες που τις δινουν ζωη. Τα αντικειμενα του διεφευγαν συχνα στις αισθησεις μου μεσα στους εκστασιασμους μου· και τωρα, οσο πιο βαθια ειναι η ονιροποληση μου, τοσο πιο ζωηρα μου τα ζωγραφιζει. Ειμαι συχνα αναμεσα τους περισσοτερο και πιο ευχαριστα απ οτι οταν βρισκομουν εκει πραγματικα. Η δυστυχια ειναι οτι επειδη η φαντασια ελαττωνεται, αυτο ερχεται με περισσοτερο κοπο και δε διαρκει τοσο πολυ. Αλιμονο! αυτο ειναι οταν αρχιζει κανεις να εγκαταλειπει το δερμα του και γινεται πιο αποκρυφος.

αποσπασματ' μεταφραση: Ρανυ Σταυροπουλου

